

Krooninen kipu niskan retkahdusvammoissa

Marja-Liisa Veltheim, PsL

5.4.2014

Mayet Oy
Neuropsykologiset tutkimus- ja
kuntoutuspalvelut
Paulankatu 2 E-rakennus
00240 Helsinki
marja-liisa.veltheim@mayet.fi

TIIVISTELMÄ

Kroonisen kivun syntyminen on usein mysteeri, koska kroonisella kivulla ei ole välttämättä yhteyttä kudokselliseen vaurioon. Krooninen kipu voi liittyä myös amputoituun raajaan. Krooninen kipukokemus syntyy aivoissa ja sitä säätelevät aivojen sentraaliset mekanismit.

Niskan retkahdusvamman (whiplash-vamma) aiheuttama kipu saattaa kroonistua ja rajoittaa suuresti toimintakykyä. Rakenteellisten vaurioiden todentaminen on usein vaikeaa, mutta kuvantamismenetelmien kehittyminen ja tarkentuminen antaa tähän paremman mahdollisuuden. Niskan retkahdusvammapotilaiden krooniset kipuoirekuvat ovat hyvin samankaltaisia. Potilailla on niskakipua, päänsärkyä ja väsyvyyttä. Kivun psykologiset hallintakeinot ja psykologinen joustavuus saattavat olla ratkaisevia toimintakyvyn palautumisessa ja elämän laadun säilyttämisessä. Kivun kroonistumiseen saattavat vaikuttaa myös potilaan varhaislapsuuden kipukokemukset tai aikaisemmat kipukokemukset ennen onnettomuutta. Psykologisten hallintakeinojen kehittymistä saattaa tukea potilaalle soveltuva terapia. Kuntoutumista tulisi tarkastella laajasti: kivun lieveneminen ei ole ainoa kuntoutumisen tavoite. Työkyky tai toimintakyky kivuista huolimatta, mieliala, hyvät suhteet läheisiin ja elämän kokeminen mielekkääksi voivat olla yhtä lailla tavoitteita.

Kroonista kipua ja kipuinterventioita voidaan tutkia ja mahdollisia virhelähteitä kontrolloida huolellisesti suunnitelluilla ja toteutetuilla satunnaistetuilla kontrollitutkimuksilla (RCT). Tapaustutkimusten avulla voidaan tutkia yksittäisiä hoitomenetelmiä ja niiden soveltuvuutta kipupotilaan hoitoon, jos tutkimusarvioita tehdään riittävän usein ennen hoitointerventiota, hoitointervention aikana ja sen jälkeen, hoitointervention ajoitus satunnaistetaan ja sama tutkimusohjelma toistetaan toisten potilaiden hoidossa.